

**ELHUNYT PAUK GYÖRGY VILÁGHÍRŰ
HEGEDŰMŰVÉSZ-TANÁR**
(Budapest, 1936. október 26. – Budapest, 2024. november 18.)

I.

Pauk György a legutóbbi zeneakadémiai mesterkurzusán, 2024 novemberében
(Fotó: Posztós János / Zeneakadémia)

A Zeneakadémia egykori növendéke, aki az utóbbi években is rendszeresen tartott mesterkurzusokat az intézményben, 88 évesen halt meg.

2024. november 18-án, hétfő hajnalban elhunyt Pauk György Londonban élő magyar hegedűművész. A világhírű zenész és tanár épp a napokban, 2024 novemberének elején tartott mesterkurzust a Zeneakadémia kamarazenehallgatóinak. Halálhírét özvegye közölte hétfőn az MTI-vel.

Pauk György 1936. október 26-án született, a Zeneakadémián Waldbauer Imre, Temesváry János és Zathureczky Ede is tanította, 1956-os diplomázása után hagyta el az országot. Életéről, jelentőségéről, munkásságáról [IDE](#) kattintva olvashatók részletek.

(lfze.hu, 2024. november 18.)

II. HETVEN ESZTENDŐS A HEGEDŰSÖK HEGEDŰSE¹ Pauk György koncertekkel és tanítással ünnepel

„Következetes és lényeglátó Bartókiánus”, „gazdag és aranytónusú hangzás jellemzi” – írják róla a külföldi lapok. A korunk legnagyobb hegedűművészei között számon tartott magyar muzikus roppant gazdag életutat tudhat maga mögött. Szinte a világ minden pontján koncertezett már, a legrangosabb együttesekkel és olyan karmesterekkel játszott rendszeresen, mint Pierre Boulez, Doráti Antal, Cristoph von Dohnányi, Solti György, Lorin Maazel, Sir Simon Rattle vagy Bernard Haitink. Sok zeneszerző komponált kimondottan a számára új darabokat, s felvételeiért többek között Grammy-díjat, az Év lemeze kitüntetését és Cecília-díjat is kapott. S bár Pauk György 2006. október 26-án már a hetvenedik születésnapját ünnepelheti, ma is ugyanolyan lelkesedéssel járja a világot, muzikál és tanít, mint a korábbi évtizedekben.

– *Egykori iskolájában, a Zeneakadémián is pódiumra lép, hiszen a Liszt Ferenc Kamarazenekarral adnak október elején születésnap koncertet.*

– A hangverseny *Rolla János* ötlete volt, a Liszt kamarazenekarral ugyanis szinte megalakulása pillanatától kezdve, már harminchárom esztendeje rengeteget muzikáltam, számos közös lemezfelvételünk is született, és baráti viszonyban vagyunk. Régi, nagyon kedves partnereim. S mivel idén Bartók és Mozart előtt tiszteleg a zenei világ, ezért döntöttünk úgy, hogy ez az ünnepi est legyen Mozart-hangverseny. A műsor pedig tükrözi az opera iránti rajongásomat is, ezért került be a programba az a két koncertária, amelyben ráadásul hosszú hegedűszólók hallhatók. Mindig örömmel koncertezem a Zeneakadémia nagytermében, kedves emlékek fűznek ehhez az intézményhez, hiszen nagyon korán, 13 esztendősen lettem a hallgatója. Előjátszottam ugyanis *Zathureczky Edének*, aki azonnal felvett az osztályába. Igazi mester, óriási egyéniség volt, de a többi tanáromtól is rengeteg tanulhattam, hiszen *Weiner Leó*, *Kodály Zoltán*, *Szabolcsi Bence*, *Molnár Antal* is oktatók. Zathureczky örökségét állandóan igyekszem továbbadni. A londoni Királyi Zeneakadémián az általam vezetett

¹ Réfi Zsuzsanna interjúja első ízben a *Zenekar* c. folyóirat 2006. szeptemberi számában jelent meg.

tanszéket is róla neveztem el, és a fiatalokat az általa képviselt hegedűiskolára oktatom. Arra, hogy szép hangon játszanak, hogy énekeljenek a hegedűjükkel, és meséljenek a muzsika segítségével. A lényeg, hogy próbáljanak meg sajátos színeket, egyéniséget mutatni, és ne csak a virtuóz technikára ügyeljenek. Ezért kell sok énekes zenét hallgatni, operába járni, ahogy én tettem és teszem, s persze minél többet kamarázni.

– *S 65 esztendő muzsikusi tapasztalatára is megtaníthatja őket, hiszen Önnek már nagyon korán eldőlt a sorsa. Két-három esztendősen hegedűszonáták, hegedűversenyek dallamait dúdolgatta, s a hegedűt először öt évesen vette a kezébe.*

– Számomra is döbbenetes ez a kerek évforduló, de úgy vélem, ha az ember jó egészségnek örvend, akkor ez a hetven esztendő sem más, csak egy szám, bár az igaz azért, hogy kissé félelmetes. Egyébként tudatosan is igyekszem megőrizni a jó kondícióm, rendszeresen mozgok, úszom és tornázom. S persze most is sokat gyakorolok, hiszen ezt a hangszert nap mint nap kézbe kell venni.

– *Tátrai Vilmos mondta egyszer, hogy a hegedülés szent rabszolgaság...*

– Igen, ráadásul minél idősebb az ember, annál többet kell gyakorolnia, hogy a hangok úgy szólaljanak meg, ahogy elképzeli. A hegedülés közben természetellenes mozgást végzünk, folyton küzdünk a gravitációval. A muzsikusként mindezek ellenére olyan könnyedén kell használnia a testét, hogy a közönségnek úgy tűnjön, semmiség az egész. A vonót is úgy kell fogni, mintha a hegedűs karjának a meghosszabbítása lenne. De persze azért a sok fáradságos gyakorlás ellenére zenélni mindig boldogság. A rengeteg erőfeszítés mind-mind megtérül. A muzsikálás öröme is igyekszem megtanítani a növendékeimet...

– *Hány hallgatója van jelenleg?*

– Londonban hatan-heten tanulnak nálam, de emellett rendszeresen tartok mesterkurzusokat a Föld különböző pontjain. Járom a világot, százával hallgatom a hegedűsöket, s egyet-egyet meg is hívok közülük Londonban. Nemrégiben éppen Kínában adtam kurzust, s azt kell, hogy mondjam, ott a jövő. Roppant tehetséges fiatalokkal találkoztam, akik emellett igazi egyéniségek és sokkal nyitottabbak, mint az európai társaik. S persze hihetetlenül céltudatosak és szorgalmasak. Értik, érzik a klasszikus muzsikát. Sok éve tanítok már, de nagyon élvezem, mert így én is fejlődök, lépést tartok a korrallal. S erre szükség is van. Az eltelt évtizedek alatt ugyanis maga a hegedülés is rengeteget változott.

Sokkal tisztább, direkter és frissebb lett a hangzás, s ezt meg lehet, és meg is kell tanulni. Sajnos, Magyarországon még az ódivatúbb játékmód dívik... Szerencsére azért időnként van egy-egy tehetséges magyar növendékem. Ilyen például *Deák Márta*, aki két esztendőn keresztül tanult nálam, és nagyszerűen játszik Mozartot, Bartókot.

– *Ön is elsősorban a Bartók játékmódjával lett világhírű, de volt is kitől tanulnia, hiszen Zathureczky Ede rendszeresen kamarázott Bartók Bélával.*

– A Bartók-előadásmódnál a ritmus, a dikció és a rubato a lényeges. Ezt kell megértetni a fiatalokkal, a magyar hangsúlyt, ami mindig az első szótagra vagy hangra kerül. A Szombathelyi Bartók Szemináriumon, amelyen idén nyáron is tanítottam, ezt igyekszem átadni. Azt azonban nagyon sajnálom, hogy csak heten jelentkeztek erre a kurzusra, s nem is hozott mindenki Bartók-darabot. Érdektelen előadásmódokkal, és azzal szembesültem, hogy nem tudják jól eljátszani a zeneszerző műveit. Technikailag is komoly hibákat tapasztaltam, pedig legelőször ezt kellene megtanulni... Szombathelyen egy japán lány játszotta a legjobban az I. szonátát. Hát, ezért is nagyon fontos, hogy mindazt, amit a Bartók-stílusról, játékmódról tudok, minél több fiatalnak adjam át. A Zathureczkytől tanultakhoz pedig szerencsére, az én több évtizedes tapasztalatomat is hozzátehetem.

– *Ráadásul önnek a repertoárja is kivételesen gazdag, hiszen a klasszikusok mellett rengeteg kortárs művet is előadott már az eltelt évtizedek során.*

– Így igaz, s tényleg úgy vélem, csak jó és rossz zene létezik, mindegy, hogy az adott kompozíció mikor született. Ezért tanultam például rengeteget a barokkból, hiszen azokat a műveket nem lehet szétfolyósan, romantikusan játszani. Ropogósabb, élénkebb tempókra van szükség, s arra, hogy az ember igazán odafigyeljen arra, hogy mit írtak a partitúrába. S engem nagyon érdekelnek az új darabok, izgalmas dolog elsőként bemutatni egy-egy zeneművet.

– *Tapasztalatait pedig még koncertmesterként is gazdagíthatta, hiszen pályája elején még egy zenekarnak is tagja volt...*

– 1958-ban Párizsból nem tértem haza Magyarországra. Azért szántam rá magam erre a nehéz döntésre, mert itthon be voltunk zárva, s ahhoz, hogy versenyekre, koncertekre járhassek, máshol kellett letelepednem. Franciaországból Hollandiába kerültem, ahol átmenetileg szerződést kötöttem

egy koncertmesteri félállásra, hogy megélhessek valahogy. Huszonkét esztendő voltam ekkor. Nagyon tanulságos időszak volt, hiszen életemben először muzsikáltam zenekarban. Három éven keresztül játszottam az együttesben, s persze közben minden alkalmat megragadtam a szólózásra. A versenygyőzelmeknek köszönhetően aztán egyre több felkérést kaptam, majd Yehudi Menuhin tanácsára és segítségével 1961-ben Londonba költöztem. Az angol főváros megérkezésemet követően azonnal az otthonommá vált, s ott élek azóta is. Azért Magyarországra is mindig nagyon szívesen jövök, s az itteni hangversenyek különösen fontosak nekem.

– *De gondolom, Nagy-Britanniában is lesz születésnap ünnepség...*

– Igen, Londonban október 22-én rendeznek a tiszteletemre hangversenyt, amelyen azonban, ellentétben a budapesti koncerttel, én nem fogok muzsikálni, csak az egykori és mostani növendékeim közül lépnek 25-en pódiumra. S tényleg büszke lehetek rájuk, hiszen van köztük, aki akadémiai tanárként dolgozik, van, aki világhírű kvartett koncertmestere lett, és akad olyan is, aki a Royal Filharmonikusoknál játszik. De nemcsak Nagy-Britanniában találni muzsikásokat a hallgatóim közül, Japánban és Zürichben is játszanak közülük. Főleg zenekarokban, kamaraegyüttesekben, mert szólistaként ma már egyre nehezebb boldogulni...

– *Az egyik interjújában, félig tréfásan ezért is mondta azt, hogy a mai fiatalokat inkább lebeszelné erről a pályáról...*

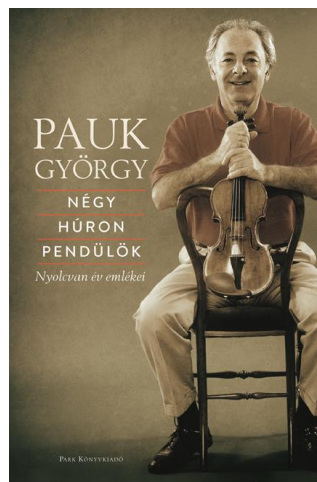
– Ma ezer tehetséges hegedűsből egy olyan lesz, aki valóban képes arra, hogy szólókarriert fusson be. Ehhez megalapozott technikára van szükség, izgalmas egyéniségre, de ugyanilyen lényeges a jó menedzsment is. Az első lépés például az, hogy az illető minél több versenyen induljon, s ha sikerül jó helyezést elérnie, akkor tudni kell élni az adódó lehetőségekkel. Azzal is tisztában kell lenni, hogy milyen darabokat lehet és mit nem szabad játszani. Nekem szerencsém volt, hiszen amikor az én pályafutásom indult, az az időszak művészek, zenekarok tekintetében a komolyzene aranykora volt. Ráadásul, ha a Wigmore Hallban játszottam, másnap öt londoni újságban jelent meg a koncertről kritika, s egy-egy dicsérő cikkre felfigyelt a zenei világ. Most azonban sokkal-sokkal nehezebb az indulás...

– *Elégedett az eddigi hetven esztendővel?*

– Igen, azt hiszem összességébe véve szerencsésen alakult az életem. Tényleg mindenütt játszhattam, és a legjobb muzsikusokkal zenélhettem. Azt, hogy ilyen szép pályát tudhatok magam mögött, a feleségemnek is köszönhetem, hiszen a sikeres művészkARRIERhez szükség van a biztos családi háttérre is. Most már ritkán koncertezem, akkor is csak a zenélés öröméért játszom. S ugyanúgy tudok örülni a növendékeim sikerének is, mint a sajátomnak...De nemcsak a zene, hanem az is boldogsággal tölt el, ha a gyerekeim, az unokáim körében tölthetem azt időt, vagy ha végre nem koncertező művészként, tanárként, hanem igazi turistaként utazgathatok a feleségemmel a világban.

Réfi Zsuzsanna

III.
PAUK GYÖRGY
NÉGY HÚRON PENDÜLŐK
Nyolcvan év emlékei

„Az életem, visszatekintve, egyszerre tűnik tipikus művészsorsnak a 20. század második feléből és teljességgel egyedinek. Én utólag szépnek látom, de szerencsém van: néhány szomorú momentuma ellenére közben is szépnek láttam, hála annak, hogy egészen kis gyermekként sikerült megtalálnom azt a hivatást, amely mindmáig boldoggá tesz.”

Az 1936-ban Budapesten született Pauk Györgyöt korosztálya legjelentősebb hegedűsei között, a magyar hegedűiskola örökösöként és folytatójaként tartja számon a világ. Zeneakadémiai tanulmányait, mint tehetséges kisfiú Zathureczky Ede növendékeként kezdte. Nemzetközi karrierje az 1956-os

genovai Paganini-verseny, majd a párizsi Jacques Thibaud-verseny első díjával kezdődött. 1957-ben Frankl Péterrel együtt megnyerte a müncheni szonátaversenyt. 1958-ban Hollandiába emigrált, 1961 óta Londonban él. A londoni Királyi Zeneakadémia professzoraként hegedűsök nemzedékeit nevelte fel.

„Én nem tudom, hogy Pauk Györgynek milyen helye van a hivatalos hegedűranglistán, de hogy ezt a Bartók-rapszodiát alig-alig csinálja valaki utána, abban biztos vagyok.”

Kroó György az 1973-as budapesti zeneakadémiai koncertről

„Pauk igazi *Naturtalent*: természetes, ösztönös tehetség, az a ritka, jó hallású muzsikus, akinek az ujjai azért mennek jó helyre, mert belső hallása tévedhetetlen, és azonnal korigál minden apró hamisságot.”

Fischer Iván

„Zenélésünk alapvető ismertetőjegye, hogy nem kellett néznom őt. Vele soha nem volt szükség vizuális kontaktusra. Ha elindított egy hangot, tudtam, mi lesz a következő. Ez nagyon ritka.”

Eötvös Péter

[RÉSZLET A KÖNYVBŐL \(PDF\)](#)

[RÉSZLET A KÖNYVBŐL \(PDF\)](#)

Részletek a Park Könyvkiadónál 2016-ban megjelent könyvből,
illetve a 2018-ban közreadott eKönyv-ből

IV.

DR. KOVÁCS ILONA INTERJÚJA:

[BESZÉLGETÉS PAUK GYÖRGY HEGEDŰMŰVÉSSZEL](#)

(Parlando 2006/3.)

V.

[PAUK GYÖRGY 85](#)

(8 kép és 16 YouTube felvétel)

(Parlando 2021/5.)